

002:681.177.613.693

ZKUŠENOSTI S VYUŽITÍM DĚRNOŠTÍTKOVÝCH STROJŮ PRO ZDRAVOTNICKOU DOKUMENTACI LETCŮ

Podplukovník MUDr. Jiří STÁREK,
Ústav leteckého zdravotnictví v Praze, oddělení ušní—nosní—krční
(náčelník podplukovník MUDr. Jiří Frolík)

Léčebně preventivní odbor Ústavu leteckého zdravotnictví používá již třetí rok strojní mechanizace ke zpracování anamnestických údajů, zdravotních nálezů a osobních a leteckých charakteristik letců při jejich pravidelných ročních prohlídkách.

Ve zkušebním provozu v r. 1964 byly zpracovány údaje osobních a leteckých charakteristik a zdravotní nálezy ušního-nosního-krčního oddělení celé skupiny letců-vojáků. Vyšetření prováděli 3 lékaři oddělení a výsledkem této práce bylo celkem 11 sestav, které nám poskytly dokonalý přehled o zdravotním stavu vyšetřované skupiny, o údajích v osobních a leteckých charakteristikách, o způsobu práce jednotlivých vyšetřujících i o vzájemném vztahu některých zdravotních nálezů a údajů v osobních a leteckých charakteristikách.

V roce 1965 jsme rozšířili zkušební provoz vedle ORL odd. i na oddělení neuropsychiatrické a kromě podstatně rozšířených osobních a leteckých charakteristik a zdravotních nálezů jsme sledovali i údaje anamnestické. Použili jsme nových předtisků (obr. 1), upravených tak, aby z nich bylo možno přímo děrovat. Anamnestické údaje jsou zde předepsány ve formě hesel s příslušnými kódy. Vyšetřovaný na ně sám písemně odpovídá, lékař upřesňuje jeho odpověď, přepisuje údaje a vyznačuje je stupněm závažnosti. Po vyšetření zapisuje do předtisku i zdravotní nález s příslušným kódem a stupněm závažnosti podle číselníku, doporučení a klasifikaci. Závažné nálezy (diagnózy) zatrhuje a předseda komise je přepisuje do závěru na 1. stranu obálky se statistickým číslem podle mezinárodního seznamu a stupněm závažnosti podle předpisu „Lékařské posuzování schopnosti k letecké službě“ (Zdrav-2-2). Stejně přepíše i preventivní a léčebná doporučení, datum vyšetření a klasifikaci. Uvedeným způsobem se tento zkušební provoz již velmi přiblížil definitivní podobě, která zahrnuje 8 odborných oddělení a uskutečňovala se v roce 1966.

Z provozních důvodů jsme v r. 1965 vyšetřili jen skupinu 379 letců, vyšetření prováděl jen jeden lékař oddělení a údaje jsme i tentokrát přepisovali do podkladů pro děrování. Podle těchto podkladů byly ve Výzkumném ústavu 401 vyhotoveny štítky a podle našich požadavků zpracovány do 16 sestav charakteru tabulek četností včetně jmenných seznamů a ostatních charakteristik a do 2 651 sestav charakteru vzájemných závislostí zdravotních nálezů a zdravotních nálezů a anamnestických údajů. První typ sestav byl zpracován na třídači s počítadly T 220, po-

případě na třídači T 220 a tabelátoru T 320. Druhý typ na SP EPOS.

Při rozboru jednotlivých sestav vidíme, že „jmenný seznam a četnost zdravotních nálezů a anamnestických dat“ je základní sestavou každého oddělení.

Dává nám dokonalý přehled o zdravotním stavu vyšetřené skupiny osob, umožňuje plánovat preventivní opatření, operace, popřípadě celé vyšetřovací akce. Abecední seznam, současně uvedený útvar, věk a ostatní charakteristiky napomáhají přehlednosti a usnadňují administrativní postup. Tato sestava nám umožňuje např. klasifikaci nedoslýchavosti percepčního typu podle tónové audiometrie do 4 tříd podle stupňů závažnosti. V I. třídě jsou ztráty jen na frekvenci 3000, 4000 a 8000 Hz, ve II. třídě 15—20 dB v řečových frekvencích, ve III. třídě nad 20 dB v řečových frekvencích, ve IV. třídě 30 % celkové ztráty sluchu a více (vlastní modifikace). Vzhledem k vysokému počtu těchto nálezů má rozdělení na třídy neobyčejnou důležitost. Umožňuje nám plánovat kontrolní audiometrická vyšetření, doporučit zvýšený lékařský dozor u III. třídy, převzít do dispenzární péče letce spadající do IV. třídy, popřípadě s nimi provést přezkumné řízení a navrhnout odškodnění.

Podobným způsobem je možno využít i údaje anamnestické — zejména v neuropsychiatrii — např. údaj ztráty vědomí ap.

Samostatný „jmenný seznam s anamnézou a zdravotními nálezy 3. a 4. stupně závažnosti“ urychluje rozbor zdravotního stavu a přímo vybírá osoby, které je třeba podrobněji vyšetřit, léčit, odeslat do lázní, převzít do dispenzární péče apod. K přehledu vykonané práce slouží „jmenný abecední seznam vyšetřených“ se všemi osobními i leteckými charakteristikami s výjimkou zdravotních a anamnestických nálezů.

K jednoduchému plánování preventivních a léčebných nařízení slouží „jmenný seznam podle preventivních a léčebných nařízení“. Podle „jmenného seznamu a četnosti podle zdravotní klasifikace“ zjišťujeme počet jednotlivých klasifikací. Tento seznam usnadní práci např. při jejich kontrole. „Jmenný seznam a četnost podle délky letecké služby“ nás informuje, jak dlouho která skupina letců je vystavena vlivům letecké služby.

Podle „jmenného seznamu a četnosti podle roku narození“ zjišťujeme počty letců v jednotlivých věkových skupinách. Seznam poslouží při výběru věkově vymezených skupin.

Podle „jmenného seznamu a četnosti podle ro-

je v klíči přesně vymezena (na rozdíl od předchozích zkušebních provozů), takže rozdíly individuálního posuzování jsou značně omezeny. Se-stavení těchto klíčů vyplynulo z mnohaletých zkušeností jednotlivých pracovníků a vystihuje nejčastější frekvenci nálezů. Kromě těchto pracovních číselníků používá se i čísel podle mezinárodního podrobného seznamu nemocí, úrazů a příčin smrti a stupňů závažnosti podle předpisu Zdrav-2-2.

První vyšetření v r. 1966 se provádělo v Ústavu (nikoli při výjezdu LLK k útvarům) a bylo při něm využito přístrojového vybavení i všech potřebných pomocných vyšetření. Rovněž byly do něho přenášeny všechny závažné údaje a nálezy jednotlivých vyšetřovaných z dosavadního způsobu dokumentace.

Nový způsob dokumentace a jejího využití znamená obrovský kvantitativní i kvalitativní skok. Znamená nejen daleko odpovědnější přístup k vyšetřovanému, neboť čas věnovaný na jeho vyšetření a na upřesnění jeho anamnestických

údajů je delší, ale i možnost kontrolování a vědeckého využití získaných výsledků. Několikaletý úspěšný provoz vytvoří pak předpoklad pro zavedení diagnostického stroje.

Závěr

V Ústavu leteckého zdravotnictví se používá již 3. rok děrnoštítkových strojů ke zpracování zdravotnických údajů a nálezů letců při jejich pravidelných prohlídkách. Ve 2. roce zkušebního provozu bylo vyšetřeno celkem 379 letců na oddělení ORL a neuropsychiatrickém. Byly získány sestavy charakteru tabulek četností i charakteru vzájemných závislostí. Vedle děrnoštítkových strojů byl použit i SP EPOS.

V závěru je popsán program plného provozu v r. 1966, který se již uskutečňuje.

Literatura

Stárek, J.: Nový způsob dokumentace zdravotních nálezů pilotů pomocí děrnoštítkových strojů. VZL, 34, 1965, 3: 133–136.